

Yeşaya, otuz birinci bölüm

- I. Yahuda'yla ilgili peygamberlikler (1-12)
- II. Uluslarla ilgili peygamberlikler (13-27)
- III. **Efraim ve Yahuda'yla ilgili uyarıcı önbildiriler (28-35)**
 - A. Samiriye'ye uygulanan sıkıdüzen Yahuda için de bir uyarı oldu (28).
 - B. Yerusalem (Ariel) ve Yahuda gelecek olan yargı konusunda uyarılır (29).
 - C. Yerusalem'in yıkıma uğraması yakındır (30).
 - Ç. **Yerusalem'e saldırılmasının bir özeti bildirilir (31).**
 - 1. Mısırlılar'a güvenenlere bir uyarı (31:1-3)
 - 2. Tanrı'nın Yerusalem'i kurtaracağına ilişkin bir vaadi (31:4-5)
 - 3. Günahı bırakmaya bir çağrı (31:6-7)
 - 4. Asur'un yıkımı (31:8-9)

Dört bölüm art arda «vay»ları bildirmektedir:

28:1 Efraim'in sarhoşlarına ne yazık!

29:1 Ariel, yazık sana!

30:1 Söz dinlemez oğulların vay başına!

31:1 Yardım bulmak için Mısır'a inenlere vay (20:2-6; 30:1-7)!

31:1 Vay o adamlara ki, yardım bulmak için Mısır'a iniyorlar: Bu peygamberlik, 30:1-7 ayetlerinde iletilen peygamberliğe çok benzemektedir, ama bildirildiği zamanın farklı olduğu düşünülmektedir. Mısır savaş arabalarının çokluğu ve atlılarının gücünü nedeniyle Yahudalılar firavundan yardım göreceklere ümit ediyorlardı. Yahuda'nın Asurlular'ı yenmek için Mısır'ın gücüne (30:2) bel bağlaması (2. Krallar 18:24), her iki peygamberlikte de açıkça vurgulanır.

İnsanın doğal dengesizliği ve döneçliliği nedeniyle, insandan gelecek yardım kişiye temelsiz bir ümit sunar. Bugün verilen vaat, yarın unutulur. İnsandan gelecek yardım, çoğu zaman ümit edildiği gibi bir destek sağlamaz:

1. Bir kişi dürüstçe yardım sunabilir, ama amaçladığı yardımı sağlamak için gücü ve etkisi yetmeyebilir ya da yardımı zamanında yetişmeyebilir.
2. Yardım edilen kişi, yardım edenin denetimi altına girme tehlikesinde olabilir.
Roma'nın büyük imparatorluğu, koruduğu devletleri içine çekerek yayıldı. Eğer Mısır, Yahuda'yı Asur'a karşı başarılı bir biçimde koruyabilseydi, Yahuda büyük olasılıkla Mısır'a bağlı bir derebeylik durumuna gelecekti. Çoğu zaman kendisinden güçlü bir devletin yardımını isteyen küçük bir ülke, böyle bir duruma düşer. Ona baskı eden eski efendisinin yerine, baskı edecek yeni bir efendi getirmekten başka bir şey yapmamış olur!
3. Eğer Mısır Asur'a karşı Yahuda'ya yardım etseydi bile, başarılı olamazdı. Çünkü Tanrı Mısır'ın Yahuda'yı kurtaramayacağını bildirmişti (19:15; 20:5; 30:3,5; 31:3).

Öte yandan Tanrı Kendisinden yardım bekleyeni utandırmaz. Tanrı'nın sağladığı yardımın sayılamayacak çok çeşidi vardır. Örneğin;

1. Tanrı, tüm bir orduyu kör etti (2. Krallar 6:18).
2. Tanrı, tüm bir ordunun paniğe kapılmasına yol açtı (Hakimler 7:12-14,19-22; 2. Krallar 7:6,7).
3. Tanrı, orduların birlikleri arasında anlaşmazlığa neden olup askerlerin birbirlerine girmesini sağladı (2. Tarihler 20:23).
4. Tanrı, düşmanları mahvetmek üzere bir melek gönderdi (2. Krallar 19:35).
5. Yardım bekleyen kişinin elindeki silahın güçlü ya da güçsüz oluşu önemli değildir (2. Tarihler 14:11).

Tanrı'nın İsraililer'e tanıdığı ayrıcalıklar çoktu (Romalılar 9:4,5). Ne var ki, bu ayrıcalıkları geri çevirenler Tanrı'nın kayrasından yoksun kalırlar (30:9-13).

atlılara güveniyorlar: Asurlular'ın atlı alayı, büyük ve çok becerikliydi. Çeşitli anıtlarda bu alayın resimleri yapılmıştır. Öte yandan Mısır'daki anıtlarda atlı alaylarının resimleri görülmez. Bu nedenle, Mısır'ın erken hanedanlarındaki atlı askerlerin yalnızca atlı savaş arabaları birliklerinde görevli oldukları düşünülür. Ama sonraki hanedanlarda Mısır'ın özel atlı alaylarının olduğu bilinmektedir (2. Tarihler 12:2).

çok oldukları için: Yunan tarihçi Diodorus İ.Ö. 57 yılında Mısır'ı ziyaret etti. Diodorus, 12. hanedanın (İ.Ö. 2050-1800) bir kralı olan Sesostris'in 27.000 at arabasının olduğunu kaydeder. Bu sav büyük olasılıkla abartılıdır, ama yine de Çıkış döneminde (İ.Ö. 1550) yaşayan firavunun

sahip olduğu 600 at arabası (Bu 600 at arabasının «Mısır'ın bütün savaş arabaları» olduğu kaydedilir, [Çıkış 14:7]) ve Şişak'ın sahip olduğu 1200 at arabası (2. Tarihler 12:2,3 [i.Ö. 936]), akla uygun sayılardır. Bu betimler Mısır anıtlarında resimlendirilmiş olan at arabalarının sayısına uygundur. Mısır sahip olduğu at arabalarını komşu uluslara satardı (1. Krallar 10:29). Asurlular'ın güçlü ordularını yenmesi için yeterli sayıda at arabasını Yahudalılar'a sağlayabilen tek ülke Mısır'dı.

çok kuvvetli oldukları için: Yahudalılar, Mısır'ın güçlü görünüşüne aldanıyordu. Mısır'ın atlarıyla savaş arabalarının Tanrı'dan daha güçlü olduğuna neden inanmışlardı? Bu tür bir ahmaklık ancak Tanrı'nın adını hiç duymamış kişilerden beklenebilirdi (Mezmur 20:7)!

Mısır, Tanrı'nın kutsallığına uymayan dünya düzenini simgeler. Kişinin yardım bulmak ya da daha yüksek bir konuma ulaşmak için başvurabildiği birçok «Mısır» vardır. Örneğin, kişisel ilişkiler, torpillik, dolandırıcılık, zorbalık, moda, sosyetik yaşam düzeni, yüksek eğitim. Her Mesih inanlısı, «Mısır»'dan yardım bekliyor mu diye kendi özyapısını ve amaçlarını yoklamalıdır.

İsrail'in Kuddusuna bakmıyorlar: Yahudalılar, İsrail'in Kutsalının önlerinden kaldırılmasını buyurmuşlardı (30:11). Tanrı kişinin tasarılarını engellerse, O'na «çık yolumdan» demek mi doğru, yoksa bu tasarıları O'na bağımlı kılmak mı? Bu iki tutumdan hangisi gerçek ve kalıcı bir başarı sağlar?

Rabbi aramıyorlar: Yahuda'nın Mısır'la yaptığı antlaşmaya güven bağlaması, Tanrı'ya güvensizlikle aynı anlama geliyordu. Yahudalılar Tanrı'yı neden aramadılar? Acaba Tanrı'nın güvenilmezliğini ya da bilgeliğinin yetersizliğini herhangi bir açıdan kanıtlayacak bir durum mu söz konusu? Yeşaya onların tutumunu protesto eder, «Ama Rab da bilgeliği sahibidir!» (31:2).

Rab: İsraililer'in Tanrı için sık sık kullandıkları ad, «İbrahim, İshak ve Yakup'un Tanrısı» idi. Ne var ki, «Rab» olarak çevrilen Yahve sözcüğü, Tanrı'nın adlandırılmazlığını vurgular. Bir ad bir kişi ya da bir şeyi özet olarak betimler. Tanrı ise, tüm yüceliğini insanların anlayabilecekleri bir ada sığdırmayı uygun görmez. O'nun varlığı tek bir sözcükle özetlenemez. Yahve aslında bir ad değildir; Tanrı'nın Kendinde Var Olan niteliğini bildirir ve O'nun başlangıcı ya da sonu olmadığına tanıklık eder.

31:2 Rab da hikmetlidir: Mısırlı kahinler, bilge kişiler olarak tanınıyorlardı (Haberciler'in İşleri 7:22)-- ama yalnız insanlar açısından, Tanrı gözünde değil (19:11-15)! Eğer Yahudalılar Tanrı'nın bilgeliğinden yararlanmayacak olsaydılar, zarara uğrayacaklardı. Tanrı, O'nun bilgeliğine dayanmayanların üzerine «bela getirir ve kötülük işleyenlerin evine karşı kalker» (Daniel 9:13).

sözlerini geri almaz: Tanrı sözlerini geri almaz, çünkü O'nun sözleri insanoğullarınıninki gibi boş ve döneğe değildir (14:24; Sayılar 23:19). Peki bu gerçek, Kutsal Yazı'nın bazı yerlerinde (Çıkış 32:14; 2. Samuel 24:15,16) «Rab kavmine edeceğine söylediği kötülüğe nadim (pişman) oldu» biçimindeki sözlerle nasıl bağdaşmaktadır?

Tanrı belirli bir yargının kesin olarak geleceğine ilişkin bir uyarıyı bir kişi ya da bir halka duyurduğu zaman, uyarının önceden bildirilmiş kimi koşullara bağlı olduğu unutulmamalıdır. Önkoşulların bazıları şunlardır:

1. Tanrı günahı cezalandırır (Yeşu 24:20; Hezekiel 33:13-16; Yuhanna 15:6; İbraniler 6:4-8).
«Günah işleyen can, ölecek olan odur» (Hezekiel 18:4,20).
«Günahın karşılığı ölümdür» (Romalılar 6:23).

2. Tanrı, günahlıya Kendisi'yle bağışlanma olanağını sunar (1:18; Mezmur 105:44,45; Yuhanna 1:12; Haberciler'in İşleri 16:30,31). Tanrı'nın İsa Mesih aracılığıyla sunduğu sonsuz yaşam O'nun sevgisine, acımasına ve kayrasına tanıklık eder (Titus 3:4-8).
3. Tanrı'nın günahlıya İsa Mesih'te gösterdiği kayra boldur ve günahlı tarafından geri ödenemez (55:7-9; Romalılar 5:15,17).
4. Tanrı'nın günah için saptadığı ceza, günahlinin Tanrı'ya karşı tutumuna bağlıdır (Hezekiel 33:14,15).
5. Bir günahlı günahından dönse de, günahın o kişide yol açtığı ciddi sonuçlardan kaçınmaz:
 - a. Günahından dönmeden önce günahlinin sürdürdüğü günahlar, hem kendisinde hem de çevresinde sıkıntı, üzüntü ve zarar oluşturmuştur.
 - b. Günahından döndüğü zaman bir günahlı yapmış olduğu günah yüzünden utanç duyar, kendini eleştirir ve belki de korkuya tutulur.
 - c. Günah kişinin gücünü, olumlu etkisini ve başkalarının o kişiye bağladıkları güveni azaltır. Eğer bir kişi günahını bırakarak Mesih İsa'ya Kurtarıcısı olarak inanırsa, kendini gece gündüz Tanrı Sözü üzerinde derin düşünmeye adarsa, zamanla Tanrı'nın benzerliğinde değiştirilmekte oluşu çevresindekiler tarafından gözlemlenebilir. Böylece, ruhsal gücünü, tanrısal etkiyi ve çevresinin güvenini kazanır (Yoel 2:25).

Eğer kişi günahından 180 derece dönüş yaparak yaşamını Tanrı'ya bağımlı kılsa, Tanrı'nın ondan kayrasını esirgemeyeceğine güvenebilir. Tanrı o kişi için ağır bir yargı tasarladıysa da, günahından dönen kişinin yeni tutumuna uygun bir sıklıkla düzen uygulamakta özgürdür. Yeni duruma uygun bir yöntem kullanarak «sözlerini geri almış» olmaz; tersine, önceden bildirmiş olduğu önkoşullara uymuş olur.

kötülük işleyenlerin evi: Yahudiler

kötülük yapanların yardımı: Mısırlılar

31:3 Mısırlılar Allah değil, insandır: Mısır halkı «Güneş tanrısı» olarak firavuna (fra) tapınıyordu (30:2). Anlaşıldığına göre İsraililer de bunun etkisi altında kaldılar. Firavuna tapınmamış olsalar da, onun gücüne hayran kalıyorlardı. Ama Yeşaya, «Mısırlılar'ın yalnız insan» olduğunu anımsatmakla firavunu ait olduğu yere indiriyordu.

Kişi yalnızca Tanrı'dan beklenebilecek bir yardımı yaratıklardan ararsa, hem ümitleri kırılır (Mezmur 56:4; 146:3-5; Zekarya 4:6), hem de Tanrı'dan başkasına güvendiği için cezaya uğrar. Ne olursa olsun kişi Tanrı'ya güvenmezse, er ya da geç O'ndan korkar.

onların atları ruh değil, ettir: Yahudalılar'ın güvendikleri atlar yalnızca birer hayvandı; hayvanlara özgü olan tüm hastalıklarla, zayıflıklarla ve ölümle karşı karşıya gelirlerdi. Tanrı'nın Büyük Sıkıntı'da göndereceği yılgınlık bilmeyen atlara benzemezlerdi (Vahiy 9:16-19). Onlara güvenenlerin ümidini kıracakları kesindi (30:16).

Rab elini uzatınca yardım eden sürçer, yardım gören de sürçer, hep birden telef olurlar: Tanrı hem Kendisini aramayanları hem de onlara kol kanat germeye çalışanları düşürür (19:15; 20:5; 30:3,5; 31:1,2). Bu öğ mü? Hayır, sevgidir!

Bu bildiri Tanrı'nın ağzından çıktı. Hiçbir etki göstermeden O'na geri dönmez (55:11). Tanrı Sözü gerçektir. Gerçek, etkinliği ölçülemez ruhsal bir güçtür. Herhangi bir maddesel etkenden daha

güçlüdür. Peygamberin ağzından duyulan Tanrı Sözü, «kökünden sökmek ve yıkmak için, helal etmek ve yok etmek için, bina etmek ve dikmek için» bir ateş gibi etkiliydi (Yeremya 1:9,10; 5:14).

31:4 aslan ve genç aslan: «Ve» yerine virgül (,) olursa daha uygun olur, çünkü tek bir aslandan söz edilmektedir.

aslan avı üzerinde nasıl homurdarsa ... nasıl yılmaz ... da irkilmezse: Tanrı, avından vazgeçmez bir aslana benzetilir. Yerusalem'e saldıran uluslar ise, aslanı korkutmaya çalışan çobanlara benzetilir. Aslan her çobana bir tokat vurur, onlara saldırır ve hepsini bir anda dağıtır (42:13; Hoşea 11:10). Tanrı, Yerusalem'i elinden almak isteyen herkesten böyle korur. Bu benzetme, Tanrı'nın gücünü ve Yerusalem'i korumak ereğinden hiç yılmayacağını vurgular.

orduların Rabbi de Sion Dağı üzerinde ... cenketmek için öyle incek: Bu Tanrı'nın Yerusalem'e karşı savaşağına ilişkin bir tehdit değil, O'nun Yerusalem için savaşağına ilişkin bir vaattir. Yerusalem'de oturan hiç kimse, Tanrı'nın nasıl araya gireceğini tahmin edemezdi. Mesih inanlıları da Tanrı'nın onlar için nasıl bir güç göstereceğini bilemezler. Bunu bilmemeleri önemli değildir. Yine de Tanrı'yı bekler bir tutumla O'na ümit bağlayabilirler.

31:5 kuşlar nasıl kanat gererlerse ... Rab Yerusalem'i öyle koruyacak: Aslan benzetmesi Tanrı'nın yılmaz gücünü nasıl simgelerse, kuşun kanat girmesi O'nun zarif sevecenliğini betimler (Tesniye 32:11; Mezmur 91:[1-]4; Matta 23:37). İsrailoğulları çölde dolaşırken Tanrı onları kanatları üzerinde taşıdı (Tesniye 32:11). Davut belalar geçinceye dek Tanrı'nın kanatlarının gölgesine sığındı (Mezmur 57:1). İsa Mesih de benzer bir benzetmeyle Yerusalem için duyduğu derin sevgi ve kaygıyı açıkladı (Matta 23:37; Luka 13:34).

geçecek: Yani «üzerinden geçecek». Aynı İbranice söz yalnızca bu ayette ve Çıkış 12:13'te kullanılır. Hem burada hem Çıkış'ta Tanrı'nın İsraililer «üzerinden geçmesi», onların ölümden kurtuluşunu sağladı.

31:6 Kendisine karşı derin sapıklığa daldığınız Zat: Her çağda birçokları, Tanrı yerine insansal ya da maddesel desteklere bel bağlar. Tanrı haklı olarak kişinin iradesini gönülden O'na bağımlı kılmasını bekler (2. Tarihler 30:8; Romalılar 6:13). Bazıları Tanrı'nın isteği konusunda cahil kalmıştır («Bazıları Tanrı bilgisinden habersizdir. Bunları utanasınız diye söylüyorum» [1. Korintliler 15:34].) Birçokları da bilerek Tanrı'nın beklentisine karşı direnir («Biz bu adamın başımıza kral olmasını istemiyoruz» derler [Luka 19:14]).

dönün: Tanrı'ya dönmek için önemli bir neden, 31:4 ve 5'te belirtilen sevgi ve sevecenliktir (30:15,29; Hezekiel 16:62,63; Hoşea 6:11). Tanrı'nın sevgisi ve sevecenliği O'nu bu çağrıyı insanlara duyurmaya zorlar.

1. Tanrı bu çağrıyı peygamberler aracılığıyla bildirdi (1:16-18; 55:6-7; Yeremya 3:12-16; Hezekiel 18:30-32; Hoşea 14:1,2; İbraniler 1:1).
2. Tanrı bu çağrıyı Oğlu'nun aracılığıyla bildirdi (İbraniler 1:2).
 - a. Tanrı'nın önceden tasarladığı gibi insanların O'nunla sonsuz bir ilişkiye girmesi amacıyla İsa Mesih yaşadı, öldü, dirildi ve şimdi cennette Kendisine inananlar için Babası'na yalvarmaktadır (Romalılar 5:10; 2. Korintliler 5:18-20; Koloseliler 1:21-22; İbraniler 7:24-25).
 - b. Kutsal Ruh'un aracılığıyla İsa Mesih'in insanları Tanrı'yla barıştırma hizmeti devam etmektedir (1. Selanikliler 1:5; Titus 3:5; İbraniler 3:7).

Bu bölümde bu ayete dek Tanrı, Yahuda(lılar)'dan söz ederken «o» ya da «onlar» dedi. Kendisinden uzak olduklarını belirtmek için üçüncü şahıs kullanıyordu. Ama şimdi Yahuda'nın günahını bırakarak Tanrı'ya dönmesiyle oluşan yakın ilişkiden söz ederken Tanrı, Yahudalılar için daha yakın sayılan ikinci şahsı kullanır.

31:7 o gün: Rabbe döndükleri gün

herkes ... putlarını atacak: İlginç! Yahudalılar, Tanrı'ya döndüklerinde putlarını bıraktılar (Haberciler'in İşleri 19:18-20 ile karşılaştırın). İsa Mesih'i Kurtarıcısı olarak kabul eden kişi, eski «putlarını» Tanrı'yla paylaştığı kutsal ilişkiye karıştırmak ister mi? Tanrı'yla kutsallık temeli üzerinde barışan kişi, kendisini günaha sürükleyen şeylere sarılır mı? Günahtan Tanrı'ya dönen bu Yahudiler, esas ruhsal durumlarını öylesine kavradılar ki, iğrenç şeylerin artık hiçbir değeri olmadığını gördüler (2:21; 30:22). Mesih inanlısı onlardan örnek alarak Tanrı'nın kutsallığına karşı çıkan tüm iğrenç yönlerini terk etsin. Yaşamını bir kez değil, sürekli olarak şu tür iğrençlikler konusunda yoklasın:

1. Herhangi bir bağımlılık (1. Korintliler 6:12; 10:23)
2. «Yalancı tanrılara tapıcılığın eşiti olan açgözlülük» (Koloseliler 3:5).
3. Zenginlik ilahı (Matta 6:24)
4. Tanrı'dan çok sevdiği bir insana bağlılık (Matta 10:37; 19:29; Markos 10:28-30; Luka 14:26)

31:8 Asur kılıçla düşecek, insan kılıcıyla değil: Yahudalılar yalancı ilahları kendilerinden uzaklaştırdıktan sonra, Tanrı onların düşmanlarını yıkıma uğratacaktı. Bu yıkım hiç kimse kılıcını kaldırmadan gerçekleşecekti (2. Krallar 19:35; Matta 26:53).

kılıç önünden kaçacak: Aden Bahçesi'nden bu yana insanlar, kendileriyle onları Yargılayan'ın arasında bir uzaklık bırakmaya çabalar.

31:9 onun kayası: «Korkudan yok olacak kaya»nın, Asur kralı olduğu sanılır. Asur kralına kaya olarak güvenen insanların gözleri kördü. Bu kişiler çok yüzeysel düşünüyorlardı. Asur kralı, ancak Tanrı'nın izniyle yaşayan bir yaratıktı. Yorulan, hastalığa yakalanabilen, her gün gücü azalan, mezara yaklaşan bir kişiydi. Yalnız bu kadar da değil, Asur kralı, gururlu, acımasız, düşmanlarını küçük gören, Tanrı'ya saygı göstermeyen iğrenç bir egemendi. Bu adamın yardımına sığınanlara vay! Bir gece Sanherib 180.000 askerinin kazanacağı yengiyi tasarlayarak yattı. Ertesi sabah kalktığında onların cesetlerinin sessizliği onu selamladı. Sanherib tek bir askerini bile ölümden kurtaramadı. Korkudan titreyerek kendi ülkesine kaçmak zorundaydı.

İsrail'in Kayası bambaşka bir kayadır. O, başlangıcı ve sonu olmayan Tanrı'dır (İbraniler 7:3), hiç yorulmaz, uyuklamaz (Mezmun 121:4), hastalanmaz, gücünü yitirmez. Bu tükenmez güçle birlikte Tanrı, yaratıklarını zarif bir sevgiyle sever (57:15). Tüm insanların günahın pençesinden kurtulmasını arzular (30:19; 31:6). Tanrı gerçekten sağlam bir sığınak ve güvenilir bir kayadır (32:2; Mezmur 31:2; 89:26).

bayrak: Yahudiler'in üzerine sallanan ve onları koruyan Tanrı'nın sancağı anlatılmaktadır (Mezmur 60:4).

ateşi Sion'da ve fırını Yerusalem'de olan Rab: Bu cümle ne anlama gelmektedir?

1. Tanrı'nın konağı Yerusalem'dir (4:5). Bir adam nasıl evindeki ateşin sürekli yanmasını sağlarsa, Tanrı da Yerusalem'deki ocakta yanan ateşin sönmesine izin vermez. Yerusalem Büyük Kral'ın evidir. Asurlular Ev Sahibi'ni kendi evinden kovabileceklerini düşünmesinler.

2. Tanrı yiyip bitiren bir ateştir; düşmanlarını yanan fırına girmiş gibi yapar (30:33; 33:14; Tesniye 4:24; Mezmur 21:9; İbraniler 12:29).
3. Tanrı Yerusalem'i ateş duvarı gibi kuşatır (Zekarya 2:5).
4. Tanrı, hem Kendisine yakılan kurban ve adak ateşlerinin Yerusalem'de sürekli yanması nedeniyle, hem de ileride sunulacak son Kurban'ı düşünerek bu kentin korunmasıyla yakından ilgileniyordu (29:2 «Bana Ariel gibi olacak» cümlesiyle ilgili nota bakın). Tanrı, yaşamını diri kurban olarak O'na sunan bir Mesih inanısıyla da yakından ilgilenmez mi?

ateş: Ateş Tanrı'nın şu eylemlerini simgeler:

1. Eski Antlaşma altında kurbanları kabul ettiğini (Levililer 9:24), insanların günahın cezasını çekmeleri yerine bu yargıyı kurbanı yüklediğini (Levililer 4, Yuhanna 1:29).
2. Kişinin nitelik ve işlerinin değerini saptadığını (1. Korintliler 3:12-15).
3. Günahı yargıladığını («İsrail'in ışığı ateş, onun Kutsal'ı alev olacak; bir günde onun dikenlerini ve çalılarını yakacak, yiyip bitirecek» [10:17])
4. İnsanları günahından arındırdığını (Malaki 3:2,3).
5. Dünyanın sonunda düşmanlarını ateş gölüne atacağını (Vahiy 19:20; 20:10,14)
6. Dünyanın sonunda dünyayı ateşle arıtacağını (2. Petrus 3:7,10-12)

Kişinin ruhsal aydınlanması, Tanrı'nın ateşle sağladığı etkenlere dayanır. Günah ışığa çıkarılmalı ve yargılanmalı. Bu nedenle günah yargısını giyinen kişi, Mesih'in kurtulmalığına sığınarak Tanrı'yla kişisel, sonsuz bir ilişkiye girmeli. Bir Mesih inanısı, yaşamını tanrısal ilkelere uydurmayı -- Tanrı'nın özniteliklerine uymayan şeyleri tanımayı, sonsuzluğa bakarak değerli ile değersiz şeyleri birbirinden ayırmayı -- öğrenmeli. Aydınlanmış Yahudalılar'ın örneğini izleyerek, «ilahlarının» tanrılıktan yoksun olduğunu itiraf etmeli, onları kendisinden uzaklaştırmalıdır (31:7). Başkalarını da gelecek yargı konusunda uyarmalıdır.